

Αρτηνή Ευθύνη

ΑΔΕΣΜΕΥΤΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Περίοδος Γ' Χρόνος 19ος - Τεύχος 136/137 - Μάρτιος/Απρίλιος 2003

Η περιοχή της Άρτας κατά τον 18ο αιώνα μέσα από τα βενετικά αρχεία

Γράφει ο *Ελευθέριος Α. Βέτσιος*

Ιστορικά Θέματα

Κάθε τόπος, αστικός ή αγροτικός, εγγράφεται στο χρόνο και περικλείει ιστορία. Η ιστορία αυτή έχει αφήσει τα ίχνη της στο χώρο, στα διάφορα αρχεία, στη συλλογική μνήμη των ανθρώπων, στο ίδιο το τοπίο, στα κτήρια και στα κτίσματα, στους δρόμους και στα χωράφια, στα ποτάμια και στα λιμάνια, στο σύνολο των όψεων του τόπου και της κοινωνίας του. Τα πάντα μπορούν αν ερωτηθούν κατάλληλα, ν' αποκριθούν, να απαντήσουν για το παρελθόν του τόπου, το κοινικό ή μακρινό.

Αυτές τις σκέψεις έχοντας "αναζητήσα" την ιστορία της Άρτας κατά τον 18^ο αιώνα στα βενετικά Αρχεία.

Το αρχειακό υλικό το οποίο παρουσιάζω από το παρόν τεύχος της "Αρτηνής Ευθύνης" αποτελεί προϊόν επίπονης έρευνας. Τα προβλήματα που αντιμετώπισα κατά την επεξεργασία του υλικού υπήρξαν πολλά υπαγόμενα σε δύο κυρίως κατηγορίες: μεταγραφής (απαιτούνταν καλή γνώση βενετικής παλαιογραφίας, ενώ πολλά έγγραφα ήταν δυσανάγνωστα και φθαρμένα), και πολύ περισσότερο ερμηνείας των δεδομένων. Τελειώνοντας θα ήθελα να τονίσω ότι τα έγγραφα θα παρουσιάζονται σε μεταγραφή και σε ελληνική μετάφραση.

Έγγραφο 1:

Illustrissimo et
Eccelentissimo Signor

Signor Rappresentante
Colendissimo

Un tal Bullubassi di questo Soliman Passa di nome Murto da Argirocastro era nelle montagne di Zumerca nella villa Agnanda subassi hor quattr'anni circa; et avea somministrato ad Anastasio Manzo, et a Sterio Callinico piastre cinquanta circa. Questi tali due debitori sono sartori e ruggiti da quella villa, sono passati ad abitare costa, ove presentemente ritrovarsi. Έ comparso esso Murto a questo Consolato, per nome di detto Soliman Passa e ha esposto quanto sopra significato alPEccellenza Vostra instando, che restino astretti costa essi due debitori alla restituzione delle dette cinquanta piastre, al creditore Albanese Bulubassi. In caso ha minacciato di fermar altri sudditi del Prencipe e farsi pagare. Se poi ch'i debitori negolsero la summa del loro debito, potranno comparire a queste parti, e trattare le loro raggioni alla presenza di Soliman Passa. Attendo l'ossequiata risposta, che così sono stato incaricato, e con profondissimo inchino bacio all'Eccellenza Vostra le Vesti.

Aita 25 Genaro 1760 s.n. m.v. (δηλαδή 1761)
Illustrissimo et
Eccelentissimo Signor
Marco da Riva Proweditor
Umilissimo devotissimo et onestissimo servitore
Marin De Luna Vice Console

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ένας μπουλούμπασης του Σουλειϊμάν πασά, ονομαζόμενος Μούρτος από το Αργυρόκαστρο, ήταν στα Τζουμέρκα στο χωριό Άγναντα σούμπασης για τέσσερα χρόνια περίπου. Δάνεισε στον Αναστάσιο Μάντζο και στο Στέργιο Καλλίνικο περίπου 50 πιάστρες. Αυτοί οι δύο οφειλέτες έφυγαν από το χωριό εκείνο και ήρθαν να ζήσουν εδώ, όπου και τώρα βρίσκονται. Εμφανίστηκε ο Μούρτος στο προξενείο, εξ ονόματος του Σουλειϊμάν πασά, και εξέθεσε όσα αναφέρω στην εξοχότητά σας. Ζήτησε να υποχρεωθούν οι οφειλέτες να του επιστρέψουν τις 50 πιάστρες.

Απειλήσε ότι αν δεν γίνει έτσι, θα πιάσει άλλους υπηκόους μας και θα τους αναγκάσει να πληρώσουν εκείνοι το χρέος. Αν οι οφειλέτες θέλουν να διαπραγματευτούν το ύψος του χρέους μπορούν να εμφανιστούν στα μέρη αυτά και να υπερασπιστούν τον ενώπιον του Σουλειϊμάν πασά. Περιμένω την απάντησή σας, όπως είναι καθήκον μου, και με βαθύτατη υπόκλιση φιλώ τα ενδύματα της εξοχότητάς σας.

Άρτα 25 Ιανουαρίου 1760 ν.χ.β.η. (1761)

Ενδοξότατο και εξοχότατο κύριο Μάρκο ντε Ρίβα προνοητή Πρέβεζας

Ταπεινός, πιστός
και έντιμος
υπηρέτης σας
Μαρίν ντε Λούνα,
υποπρόξενος.

...Η ιστορία έχει αφήσει τα ίχνη της στο χώρο, στα διάφορα αρχεία, στη συλλογική μνήμη των ανθρώπων, στο ίδιο το τοπίο, στα κτήρια και στα κτίσματα, στους δρόμους και στα χωράφια, στα ποτάμια και στα λιμάνια, στο σύνολο των όψεων του τόπου και της κοινωνίας του....

...Αυτές τις σκέψεις έχοντας "αναζητήσα" την ιστορία της Άρτας κατά τον 18^ο αιώνα στα βενετικά Αρχεία.

Αθηνή Ευθύνη

ΑΔΕΛΦΕΥΤΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Περίοδος Γ' Χρόνος 19ος - Τεύχος 138 - Μάϊος 2003

ΑΡΤΗΝΗ ΕΥΘΥΝΗ

ΜΑΪΟΣ 2003 / 21η ΣΕΛΙΔΑ

Η περιοχή της Άρτας κατά τον 18ο αιώνα μέσα από τα βενετικά αρχεία

Γράφει ο *Ελευθέριος Α. Βέτσιος*

Ιστορικά Θέματα

Έγγραφο 2:
Biblioteca del Museo Correr, Mss
P.D. 629 c
"Preveniente da luoco sospetto

Con le altre mie divotissime segnate hier' 1' altro 6 corrente umiliate a V.E., raccomandate a Prevesa a quel degnissimo Ministro, consegnate ad un tal Patron Nicoletto Papadato da Paxo per consegnarle sicure, e solecitamente avera 1' E.V. dessunto il contenuto delle medesime. Stando con tutta 1' attenzione nella gelosa materia la mia divozione ho potuto ricavare gi' insserti(?) esemplari dalle lettere scritte da Giannina a queste parti e senza tardanza ho pensato di umiliari a V.E. per il di Lei clementissimo compatimento a Giannina e divieto da Soliman Passa a non ...da veruno simile malattia, ma colpendo in qualche Casa il male di cavarlo fuori della Citta, e stano quei sudditi (ή habitanti) del Paese con tale attenzione.

Ogni cosa, che rillevano in appresso sarò per fedelmente avanzarlo ali' E.V., perche possa ritrovare incontro, mentre come piu, e piu volte ho incomodato V.E. con mie divotissime publiche lettere i sudditi dell' Adorato Prencipe praticano a queste parti, e nessuno vietine a presentarsi a questo Consolato, ne ricevere revista, o passaporto, o let-

tera publica, e non ho avuto la sorte di essere essaudito, e riparato quel gravissimo, e pericolosissimo disordine e dissobbedienza de' sudditi; che per il quale, e per alter mie convenienze convienmi cedere questo pericoloso ministero; che pur troppo sono costretto

Non avendo altro per ora, che di baciare inchinevolmente ali' E.V. le vesti. Arta 8 Genaro 1761 S. N. M.V.

Illustrissimo et Eccellentissimo Signor Vincenzo Balbi Proveditor Straordinario (S. Maura) Umilissimo, devotissimo et onestissimo Servitore

Marin De Luna Vice Console

Μετάφραση

"Προερχόμενο από ύποπτο μέρος

Με άλλες δικές μου ευσεβέστατες (επιστολές) σημειωμένες προχθές 6 τρέχοντος που υποβλήθηκαν ταπεινά στην Α.Ε. ουστημένες στη Πρέβεζα σ' εκείνον τον αξιότατο αξιωματούχο, που παραδόθηκαν σε κάποιον καραβοκύρη Νικολέτο Παπαδάτο από τους Παξούς για να τις παραδώσει σίγουρες και γρήγορα, θα έχει η Α. Ε. αντιλήσει το περιεχόμενο αυτών.

Όντας μ' όλη τη προσοχή στο λεπτό ζήτημα, η ευλάβεια μου κατάφερε να βγάλει τα καταχωρημένα(;) αντίγραφα από τις επιστολές που εστάλησαν από τα Γιάννενα σ' αυτά τα μέρη και δίχως καθυστέρηση σκέφτηκα να τα υποβάλ-

λω ταπεινά στην Α. Ε. για τη δική σας μεγαλόψυχη συμπόνια.

Στα Γιάννενα υπάρχει απαγόρευση από τον Σουλειμάν πασά για να μη... από καμιά παρόμοια ασθένεια, αλλά πλήπτοντας μερικά σπία το κακό, (ήθελε) να το διώξει έξω από την πόλη και οι κάτοικοι της χώρας είναι πολύ προσεκτικοί.

Οτιδήποτε διαπιστώσω στη συνέχεια θα το υποβάλλω πιστά στην Α.Ε., ώστε να μπορέσει να βρει ανταπόκριση, ενώ όπως πάρα πολλές φορές ενόχλησα την Α.Ε. με τις αφοσιωμένες δημόσιες επιστολές οι υπήκοοι του λατρευτού πρίγκιπα εκτελούν σ' αυτά τα μέρη, και κανείς δεν έρχεται να παρουσιαστεί σ' αυτό το προξενείο, ούτε δέχεται θεώρηση ή διαβατήριο ή δημόσια επιστολή και δεν είχα τη τύχη να εισακουστώ και να επανορθώσω αυτή τη σοβαρότατη και πολύ επικίνδυνη αταξία και ανυπακοή των υπηκόων, για την οποία, καθώς και για άλλα δικά μου συμφέροντα με συμφέρει να παραχωρήσω αυτό το επικίνδυνο αξίωμα, που δυστυχώς είμαι αναγκασμένος (να έχω).

Δεν έχω τίποτε άλλο για την ώρα, από τα να φιλήσω υποκλινόμενος στην Α.Ε. τα ενδύματα.

Άρτα 8 Ιανουαρίου 1761 (1762)

Εκλαμπρότατο και εξοχότατο κύριο Βιτζέντζο Μπάλλι προβλεπτή (Αγία Μαύρα)

Ταπεινότατος, αφοσιωμένος και εντιμότατος υπηρέτης
Marin De Luna Υποπρόξενος"

Αρτηνή Ευθύνη

ΑΔΕΣΜΕΥΤΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Περίοδος Γ' Χρόνος 19ος - Τεύχος 139 - Ιούνιος 2003

Ιστορικά Θέματα

Έγγραφο 4: A.S.V., P.T.M. 1029

Adi IOGenaro 1778 s.n. Aita
Facio fede giurata in inf(rascrit)to Vice Console ali' Aita , qualmente nel mese di Luglio passato essersi capitato in Aita il Signor Co(nte) Demetrio Mamuna con altre sue persone in compagnia Giagnota, per vari giorni fu stato nel mio consolato , che diretto era per Gianina , ed essersi impedito a causa delle turbolenze che s' attrovava in questi confini, e strade di Gianina , come veniva minaciato pure l' Aita istessa da qualche assalto dalli armatolini del' Cur Passa. Rilascio perciò la presente veridica attestazione a detto Signor Co(nte) Demetrio Mamuna per valersene ovunque le occorresse. In quorum fidem.

Francesco Pangalo Vice Concole Veneto

Μετάφραση:

10 Ιανουαρίου 1778 s.n. Άρτα
ο υπογεγραμμένος Βενετός υποπρόξενος στην Άρτα, πως κατά τον περασμένο μήνα Ιούλιο βρέθηκε στην Άρτα ο κύριος κόμης Δημή-

Η περιοχή της Άρτας κατά τον 18ο αιώνα μέσα από τα βενετικά αρχεία

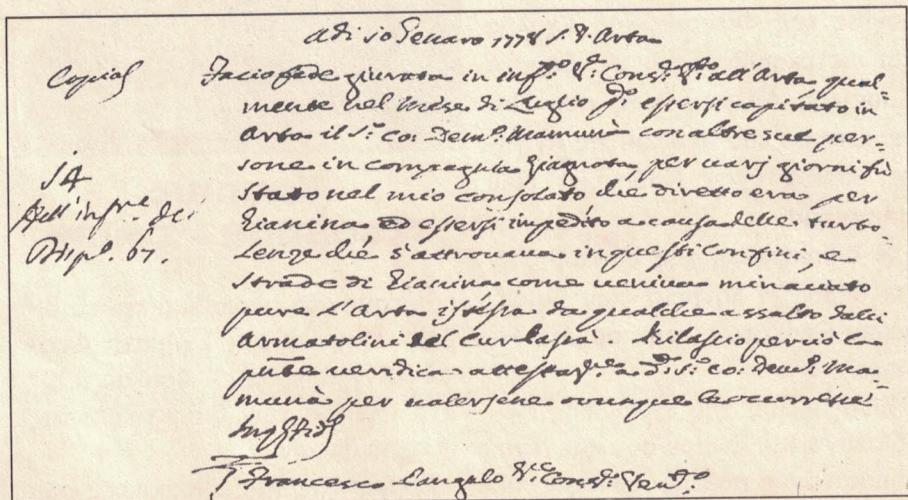
Γράφει ο Ελευθέριος Α. Βέτσιος

τριος Μαρουνάς μαζί με άλλα άτομα παρέα τα Γιάννενα (και) για αρκετές μέρες έμεινε στο προξενείο.

Ενώ κατευθυνόταν στα Γιάννενα, εμποδίστηκε αναταραχών που συνέβαιναν στα σύνορα και στους δρ των Ιωαννίνων, καθώς απειλούνταν και η ίδια η Άρτα από κάποια επίθε-

ση από τους αρματωλούς του Κούρ Πασά. Παραδίδω γι' αυτό την παρούσα βεβαίωση επαλήθευσης στον προαναφερθέντα κύριο κόμη Δημήτριο Μαρουνά για να τη χρησιμοποιήσει οπουδήποτε του χρειαστεί.

Φραγκίσκος Πάγκαλος,
Βενετός υποπρόξενος.

Αρτηνή Ευθύνη

ΑΔΕΣΜΕΥΤΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Περίοδος Γ' Χρόνος 19ος - Τεύχος 140 - Ιούλιος 2003

ΙΟΥΛΙΟΣ 2003 /2η ΣΕΛΙΔΑ

ΑΡΤΗΝΗ ΕΥΘΥΝΗ

Ιστορικά Θέματα

Η περιοχή της Άρτας κατά τον 18ο αιώνα μέσα από τα βενετικά αρχεία

Γράφει ο Ελευθέριος Λ. Βέτσιος

Εγγραφο: Biblioteca del Museo Civico Cottet: 630 Mss PD

Illustrissimo et Eccelentissimo Signor Signor Colendissimo

Dal riverito foglio dell'Eccellenza Vostra 5 corrente rilevo il nuovo cenno dal Voivoda d'Arta intorno l'espulsione di Cossta Cacichi dal posto di Custode di Luro, e d'esser nelle di lui veci Nicol* Siriani, nonche la destinazione a Zumerca, e nelle pertinenze di Comboti dal Sulli, in Compagnia del Calanzi, ed in occasione di loro avvicinamento al confine, considerati saranno nel modo che dalla di lei saviezza mi viene inginto.

Stessamente vera considerato Achmet Bei Principal Inspetore della Provincia di Carlalle, non che li capi Greci Griva e Janno ad'esso uniti.

Portato poi delle presenti mie respetose in corellacione all'in-

carico dell'Eccellenza Vostra spingo alla di lei obbedienza il bergantino Arzassiani, con che ; le bacio divotamente le mani.

Preveza li 8 Luglio 1719's.n.

Illustrissimo et Eccelentissimo Signor Vincenzo Balbi Proweditor Extraordinario di Santa Maura

Devotissimo et Onestissimo (f! Umilissimo) Servitore

Francesco Soranzo Pronnedititor.

Μετάφραση:

Ενδοξότατε, εξοχότατε και σεβασμιότατε κύριε

Από τη σεβαστή επιστολή της εξοχότητάς σας, της 5ης τρέχοντος, έμαθα τα νέα που έφθασαν σε εσάς από το βοεβόδα της Άρτας σχετικά με την απομάκρυνση του Κώστα Κακίτση από τη θέση του φύλακα του Λούρου, στη θέση του οποίου μπήκε ο Νικολός Σύργιαννης.

Έμαθα επίσης για τον προορισμό του

Σούλη, στην κομπανία του Καλαντζή, στα Τζουμέρκα και στα περίχωρα του Κομποτίου. Επ' ευκαιρία της προσέγγισης τους στα σύνορα, θα αντιμετωπιστούν όπως μου υποδειξίει η σοφία σας.

Κατά τον ίδιο τρόπο θα χειριστώ τα θέματα του Αχμέτ μπέη, αρχιεπιθεωρητή της επαρχίας Καρλάλη, όπως και τους έλληνες αρχηγούς Γρίβα και Γιάννο που ενώθηκαν με αυτόν.

Εφόσον ήρθε φέρνοντας σε εσάς τις επιστολές μου και εφόσον μπορεί να σας βοηθήσει στην αποστολή σας, παραδίδω στις διαταγές σας το μπεργκαντίνι Αρτζασσιάνι και φιλώ με αφοσίωση τα χέρια σας.

Πρέβεζα 8 Ιουλίου 1759 ν.χ.

Ενδοξότατο και εξοχότατο κύριο

Βιτσέντζο Μπάλμπι, έκτακτο

προνοητή Λευκάδας

Αφοσιωμένος και ταπεινός υπηρέτης σας Φραντσέσκο Σοράντζο, προνοητής

Αρτηνή Ευθύνη

ΑΔΕΣΜΕΥΤΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Περίοδος Γ' Χρόνος 19ος - Τεύχος 141 - Αύγουστος 2003 Τιμή: 2 ευρώ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2003 / 20η ΣΕΛΙΔΑ

ΑΡΤΗΝΗ ΕΥΘΥΝΗ

Ιστορικά Θέματα

Η περιοχή της Άρτας κατά τον 18ο αιώνα μέσα από τα βενετικά αρχεία

Γράφει ο Ελευθέριος Α. Βέτσιος

*Έγγραφο Biblioteca del Museo
Civico Cottet: 630 MssPD
Illustrissimo et Eccellentissimo
Signor Signor Colendissimo*

Mi fu in'hoggi avisato il Voivoda di Aita con suo foglio del di lui arivo colla, e nel I foglio stesso chiede, che custodite siano con attenzione da Pubblici Legni le aque del Golfo, e come meglio rilevara la virtu dell'Eccellenza Vostra dalla traduzione cui in' esemplare le assoggetto.

Inserto pure le avanzo altro foglio del sudetto Voivoda, divoto al riverito nome dell'Eccellenza Vostra, e star in attenzione de'di lei saggi documenti nel preciso modo di contivermi nella responsiva verso lo stesso.

Mi rende pure avertilo Monsignor Metropolitana colla dimorante, alla di cui diocesi e soggetto tanto questo distreto, quanto quello di Vonizza, persona ben affeta al Pubblico, tenere suo notizie sicure, che tanto in Patrasso quanto in'ogn'altra parte dove sentir si faceva il contagio per gracia di Signor Dio M. godono perfetta salute, e ci coll'oggetto che ogn'uno per suoi affari riddursi possa nelle Terre di Aita senza sospeti,

da dove sin dalli principi] di tal sentore questi sudditi si tenevano lontani.

Saglingo con tali notizie verso Eccellenza Vostra alle parti del mio dovere, non mi resta che baciarle divotamente le mani.

Prevesa li 23 Giugno 1759 s.n.

Illustrissimo et Eccellentissimo Signor Vicenzo Balbi Proveditor Estrordinario di SantaMaura

Devotissimo et Onestissimo (ή Umilissimo) Servitore

Francesco Soranzo Provveditor

Όλοι όσοι υπογράφουν *Provveditor* είναι μέλη ευγενών οικογενειών της Βενετίας, άρα πρέπει να είναι προνοητές Πρέβεζας. Τέτοια ταπεινώση όμως;

Μάλλον αυτό ήταν το τυπικό της εποχής.

Μετάφραση

Ενδοξότατε, εξοχότατε και σεβασμιότατε κύριε

Σήμερα με ειδοποίησε με επιστολή του ο βοεβόδας της Άρτας για τον ερχομό του εκεί.

Στην ίδια επιστολή ζητά να επιτηρούνται με προσοχή από δημόσια πλοία τα νερά του κόλπου. Όλα αυτά βέβαια θα τα διαβάσει η εξοχότητά σας στη μετάφραση

την οποία σας αποστέλλω.

Συνημμένη επίσης θα βρείτε άλλη επιστολή του βοεβόδα απευθυνόμενη στη σεβάσμια εξοχότητά σας.

Θα αναμείνω τα σοφά έγγραφα σας ώστε να καταρτίσω την απαντητική επιστολή μου προς τον ίδιο.

Με ειδοποιεί επίσης ο εξοχότατος μητροπολίτης που διαμένει εκεί (στην Άρτα), στην επισκοπή του οποίου υπάγονται το διαμέρισμα μας και εκείνο της Βόνιτσας. Ο μητροπολίτης, πρόσωπο αγαπητό στο κοινό, με πληροφορεί ότι έχει σύγουρες πληροφορίες ότι τόσο στην Πάτρα όσο και στα άλλα μέρη που είχε εμφανιστεί επιδημία επικρατεί υγεία χάρη στο μεγαλοδύναμο. Κι αυτό για να μπορούν όσοι θέλουν να πάνε στην Άρτα, χωρίς φόβο, που κρατούσε μέχρι τώρα μακριά τους υπηκόους μας.

Κλείνοντας με αυτές τις ειδήσεις το μέρος που αφορά το καθήκον μου, δεν έχω να κάνω άλλο παρά να φιλήσω με αφοσίωση τα χέρια σας.

Πρέβεζα 23 Ιουνίου 1759 ν.χ.
Ενδοξότατο και εξοχότατο κύριο Βιτσέντζο Μπάλμπι, έκτακτο προνοητή Λευκάδας Αφοσιωμένος και ταπεινός υπηρέτης σας
Φραντσέσκο Σοράντζο, προνοητής

Αρτηνή Ευθύνη

ΑΔΕΣΜΕΥΤΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Περίοδος Γ' Χρόνος 19ος - Τεύχος 142 - Σεπτέμβριος 2003 Τιμή: 2 ευρώ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003 / 18η ΣΕΛΙΔΑ

ΑΡΤΗΝΗ ΕΥΘΥΝΗ

Ιστορικά Θέματα

Η περιοχή της Άρτας κατά τον 18ο αιώνα μέσα από τα βενετικά αρχεία

Γράφει ο Ελευθέριος Α. Βέτσιος

Έγγραφο: Biblioteca

Del Museo Civico Correr: 630 MssPD

Illustrissimo et Eccellentissimo Signor Colendissimo

In quest'oggi il Voivoda d'Aita Cassan aga per via di terra inoltrami in scorta di Janni Nicol* vechiardo di quel luoco, e del suo carazzari una lettera, il sentimento di cui la perspicace maturita di Vostra Eccellenza degnera desserlo dall'inserta traduzione. Sicome egli desidera, che vengano astreti li suoi sudditi abitanti in questo luoco, a me per altro ignoti, a dover pagar il carazzo, cosi ho fatto dire a medesimi, che non so quali siano li loro sudditi, ed in tanto li ho fatti tratenere alle stangate di questo maggistrato, fino che dalla riveribile sua auttorita in questo proposito mi venga prescritto il modo con cui devo contenermi. Attendo dunque le sue auttorevoli prescrizioni con solecitudine, mentre questi attendono.

Antonio Bismarchienas suddito nostro di questo luoco, col caichio da lui patroneggiato, capitato in quest'oggi da Lutrachi, ove con carico di grano di questi abitanti si aveva trasferito a motivo di macinare all'ordinario in quel molino riferse, con grave indolenza, che doppo aver pagato a quel Doganier, quel tanto, che e solito di pagarsi per l'approdo, che in quella riva fecce; un tal Decogiorgi, et un tal Starnuti Barba Costandi, lo hanno percosso, e levatale le proprie Armi. Sicome I

sudetti offensori sono li stessi Doganieri, soggetti al Primate Mizzo Mavromati e suoi fattori, per questo lo significo all'Eccellenza Vostra, onde possa porger quei opportuni provvedimenti, che alla maturita sua parevano Illustrissimo et Eccellentissimo Signor Proweditor Estrordinario di Santa Maura Baldi (αλλάζει σελίδα)

piu salutari, affine on venga molestato il comercio e tolta a questi sudditi la comodita di macinare; e le baccio divotamente le mani.

Prevesa li 17 Settembre 1760 s.n.

Devotissimo et Onestissimo (f')

Umilissimo) Servitore

Marco da Riva Proweditor

Μετάφραση

, Ενδοξότατε, εξοχότατε και σεβασμιότατε κύριε

Σήμερα ο Χασάν αγάς, ο βοεβόδας της Άρτας, μου έστειλε δια ξηράς, με το Γιάννη Νικολό, γέροντα της περιοχής, μια επιστολή της οποίας το περιεχόμενο η εξοχότητά σας με την πείρα της θα κατανοήσει άμεσα από τη μετάφραση που επισυνάπτω.

Ο βοεβόδας επιθυμεί να εξαναγκαστούν οι υπήκοοι του να κάτοικοι εκείνης της περιοχής, άγνωστοι σε μένα, να πληρώσουν τα λύτρα. Εγώ τους είπα ότι δεν γνωρίζω ποιοι είναι οι υπήκοοι τους και τους έκανα γνωστές τις οικονομικές δυσκολίες της υπηρεσίας μου,

μέχρι να λάβω οδηγίες από την αυθεντία σας για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να ενεργήσω. Περιμένω λοιπόν τις οδηγίες σας άμεσα, ενώ περιμένουν και αυτοί.

Ο Αντώνης Μπιωμαρκιένας, υπήκοος μας από τα εδώ μέρη, έφτασε σήμερα από το Λουτράκι με το καϊκι του, όπου με φορτίο σιταριού των εδώ κατοίκων είχε μεταβεί για να το αλέσει -ως συνήθως- στον εκεί μύλο.

Ανέφερε με πολλή λύπη (1) ότι αφού πλήρωσε τον τελώνη όσο πλήρωνε συνήθως για τον προσορμισμό στην ακτή εκείνη, ένας Δεκογιώργης και ένας Σταμούλης Μπάρομπα Κωνσταντής τον χτύπησαν και πήραν τα όπλα του.

Επειδή οι προαναφερθέντες επιτεθέντες είναι οι τελώνες, που αναφέρονται στον άρχοντα Μήτσο Μαυρομάτη και στους ανθρώπους του, αναφέρω το περιστατικό στην εξοχότητά σας ώστε να λάβετε τα απαραίτητα μέτρα για να προστατευθεί το εμπόριο και να μη χάσουν οι υπήκοοι τη δυνατότητα να αλέθουν το σιτάρι τους.

Φιλώ πιστά τα χέρια σας.

Πρόβεξα 17 Σεπτεμβρίου 1760ν.χ

Αφοσιωμένος και ταπεινός υπηρετής σας

Μάρκο ντα Ρίβα προνοητής

(1) Στο κείμενο η λέξη είναι indolenza που σήμερα σημαίνει απάθεια, αδιαφορία. Δεν ταιριάζει όμως στο κείμενο, γι' αυτό το έκανα "πολλή λύπη".

Αρτηνή Ευθύνη

ΑΔΕΣΜΕΥΤΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Περίοδος Γ' Χρόνος 19ος - Τεύχος 145 - Δεκέμβριος 2003 Τιμή: 2 ευρώ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2003 / 16η ΣΕΛΙΔΑ

ΑΡΤΗΝΗ ΕΥΘΥΝΗ

Η περιοχή της Άρτας κατά τον 18ο αιώνα μέσα από τα βενετικά αρχεία

Γράφει ο **Ελευθέριος Α. Βέτσιος**

Ιστορικά Θέματα

Έγγραφο:

Museo Civico Correr, Mss P.D. b 629

Mi giunse l' ossequiata di V.E con il Pascheto di quelle dell' Eccellentissimo Signor Provveditore Generale, et dell' Eccellentissimo Signor Provveditore Estraordinario, alle quali rispondo con la occlusa, che si degnara di rimmettergliela con primo solecito, e sicuro incontro. Oltre le quattro Case che ripululate eransi dal male contagioso si e scoperto in altre sei case a Giannina, e da quando, in quando se ne moron. A Salonichio, Larizza, Turaavo, e Tricalla e un fuoco ardente, che moron a cento, e duecento al giorno.

A Vracori e Sapandi vive il male ma va con lentezza. Anche a Natolico s' ha inteso in una persona d'un Gabegliere. Io sono in un labirinto, perche siamo atorniati dal male. Lode a Dio Signore qui nelle ore presenti viviamo con salute, ma con non ordinaria apprensione, stante il gior-

naliere comercio di Giannina; e con sensi del maggior rispetto bacio ali' E.V. divotamente le vesti
Arta 14 Luglio 1760 s.n.
Illustrissimo, et Eccellentissimo Signor Marco Da Brica
Provveditore (Prevesa)
Umilissimo, divotissimo, et onestissimo Servitore
Marine De Luna Viceconsole

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Έφτασε σε μένα η σεβαστή (επιστολή) της Α. Μ. με το δέμα με εκείνες του Εξοχότατου κυρίου γενικού προβήεπτή και Εξοχότατου κυρίου έκτακτου προβήεπτή, στις οποίες απαντώ με την εσωκλήιστη (επιστολή), που θα καταδεχτείτε να τους την παραδώσετε με την πρώτη σας σύντομη και σίγουρη συνάντηση.

Πέρα από τα τέσσερα σπίτια που είχαν προσβληθεί από τη μεταδοτική νόσο, αποκαλύφθηκε ότι και σε άλλα έξι σπίτια (μεταδόθηκε) στα Γιάννενα και κάθε τό-

σο πεθαίνουν (άνθρωποι). Στη Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Τύρναβο και στα Τρίκαλα υπάρχει μεταδοτική νόσος, εξαιτίας της οποίας πεθαίνουν εκατό έως διακόσια άτομα καθημερινά.

Στο Αγρίνιο και στην Υπάτη υπάρχει η νόσος, αλλά προχωρεί με βραδύτητα. Επίσης στο Αιτωλικό διαγνώστηκε (η νόσος) σε ένα υπάλληλο ενός φοροεισπράκτορα. Εγώ βρίσκομαι σε αδιέξοδο, επειδή είμαστε περικυκλωμένοι από τη νόσο. Δόξα τω θεώ εδώ (στην Άρτα) τις παρούσες ώρες ζούμε με υγεία, αλλά και με μια ασυνήθιστη ανησυχία, εξαιτίας του καθημερινού εμπορίου με τα Γιάννενα. Με αισθήματα μεγάλου σεβασμού φιλώ αφοσιωμένα τα ενδύματα της Α.Ε.

Άρτα 14 Ιουλίου 1760 s.n.

Εκθαμπρότατο και Εξοχότατο κύριο Marco Da Riva Προβήεπτή (Πρέβεζα)
Ταπεινότατος, αφοσιωμένος και εντιμότατος υπηρέτης
Marin De Luna Υποπρόξενος

ΑΡΤΗΝΗ

ΑΔΕΣΜΕΥΤΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ **ΕΥΘΥΝΗ**

Περίοδος Γ' Χρόνος 19ος - Τεύχος 148 - Μάρτιος 2004 Τιμή: 2 ευρώ

Η περιοχή της Άρτας κατά τον 18ο αιώνα μέσα από τα βενετικά αρχεία

A.S.V., P.T.M., F.867

Copia di Lettera scritta ali' Illustrissimo, et Eccellentissimo Signore Barbarigo Balbi Procuratore Straordinario di Santa Maura dal Vice Console Veneto Nicolo Belini li 10 Aprile 1731 s.n.

In adempimento delle savie prescittioni di V.E., e del mio indispensabile debito 7 corrente non pretterei punto portarmi dal Candiraga sostituto di Meemet Bei Attuai Voivoda diceste, con esibirle il riverente foglio dell' E.V., a cui con buona forma diedi ad' intendere l' attentato dell' erronea, ed' ingiusta rettenzione di Spiro Candari detto Milona suddito, il quale per il corso d' alquante ore fu posto in liberta, si come lui mi diedi l' onore con mio umilissimo foglio darne le dovute notizie ali' E.V.

Non tralasciai pure i di Lei giustissimi rissentimenti insinuargli, con rimproverargli d' aver l' E.V. in ogn' incontro dateli saggio dell' inclinazione di rendergli raggione si come per verita confessano, et hanno di ella una gran stima, assicurandomi, che in avvenire partecipare meccq perche possa avanzarne ali' E.V. i dovuti raguagli a scanso de disordini, essendogli ben notte la rettitudine, con cui l' E.V. si diporta, si come glene ha dato nelle occasioni veridici Testinonij, il Carazzopulo, Soliman Aga, e presentemente nell' affare dell' i Fratelli Trevisani, altro non posso accertarle, che l' esser essa in grandissima considerazione appresso cotesti Comandanti. Mi imporgono detti Soliman Bei, e sostituto antideto di Meemet Bei, che della somma dell' i Cechini cinquanta cinque una piastra, ed' altro, li Fratelli Trevisani faccino l' esborso di soli cechini quaranta due, atteso, che il di loro compagno Polichroni Gramatico da Prevesa adempi per la sua parte al pagamento di Cechini quattordecim, che ieri 10 corrente per espresso gli capiteranno costa.

Intorno poi a quanto. mi prescrive l' E.V., che venghi spedito un' Agente a Santa Maura per ricever quanto ricercano, feci quanto potei, mi dicono notificarle non poter spedir alcuno de suoi Aggenti per esservi nel Camino

de Ladri, com' anche per esser detto debito incpntratto da medemi costa, ma bensi; che abbia la bonta di farli scodere e farli giungere nelle mie mani con persona sicura unitamente con le due ricevute, eh' hanno appreso di loro, l' una di 50 cechini, consegnati da detto Polichroni Gramatico da Prevesa in mano di Soliman Aga Fratello di Mustaffa Aga, l' altra di 40 Cechini contati in mano di Mustaffa Aga stesso da Anastassi Rongo dalla Villa anese Territorio d' Arta, et in tal guisa, mi consegnera la scritta d' obligar. delli stessi Trevisani, e Compagno per opportunamente umiliarla ali' E.V., a cui con tutto il dovuto, ossequio, rispetto, e stima mi glorio bacciar le vesti.

Μετάφραση

Αντίγραφο επιστολής γραμμένης στον Εκλαμπρότατο και Εξοχότατο κύριο Barbarigo Balbi, έκτακτο προβλεπτή της Αγίας Μαύρας από τον Βενετό υποπρόξενο Nicolo Belini στις 10 Απριλίου 1731 νέον έτος.

Σε εκτέλεση των σοφών οδηγιών της δικής σας εξοχότητας, και προς εκπλήρωση του έργου που απορρέει από τα καθήκοντα μου, βάσει της επιστολής της 7ης τρέχοντος, δεν παρέλειψα να παρουσιάσω στον Candiraga, αναπληρωτή του Μεχμέτ Μπέη τωρινού βοεβόδα εκεί, προσκομίζοντας του το γεμάτο σεβασμό φύλλο της δικής σας εξοχότητας. Σε αυτόν με καλό τρόπο έδωσα να καταλάβει το ανοσιούρηγμα που διεπράχθη λόγω της εσφαλμένης και άδικης κράτησης του Σπύρου Κανδάρη, επονομαζόμενου Μυλωνά υπηκόου, ο οποίος μετά τη διάρκεια ορισμένων ωρών ελευθερώθηκε, όπως αυτός μου έδωσε την τιμή με το δικό μου ταπεινότατο φύλλο να δώσω τις πρέπουσες ειδήσεις στη δική σας εξοχότητα.

Δεν παρέλειψα επίσης να του υποβάλλω τη δική σας ορθότατη αγανάκτηση τονίζοντας του ότι η δική σας εξοχότητα σε κάθε περίπτωση προσπαθεί να απονέμει δικαιοσύνη, όπως πράγματι ομολογείται από όλους. Με διαβεβαίωσε ότι στο μέλλον θα ανακοινώνει σε μένα τις προθέσεις του, ώστε να μπορώ να προ-

θώ στη δική σας εξοχότητα τις πληροφορίες για να αποφεύγονται οι εντάσεις, καθώς είναι σ' αυτόν γνωστό η ευθύτητα, με την οποία η δική σας εξοχότητα συμπεριφέρεται.

Επειδή του δώσατε για τα τωρινά γεγονότα αξιόπιστους μάρτυρες... στην υπόθεση των αδελφών Τρεβιζάνι, δεν μπορώ να σας διαβεβαιώσω τίποτε άλλο, παρά ότι εσείς έχετε πολύ μεγάλη εκτίμηση ενώπιον αυτών των διοικητών. Μου επιβάλλουν οι Σουλεϊμάν Μπέης και ο προαναφερόμενος αναπληρωτής του Μεχμέτ Μπέης, ότι από το ποσό των πενήντα πέντε τσεκινίων, μια πιάστρα και άλλα, οι αδελφοί Τρεβιζάνι να πληρώσουν μόνο σαράντα δύο επειδή ο δικός τους σύντροφος Πολυχρόνης Γραμματικός από την Πρέβεζα πλήρωσε για λογαριασμό τους δεκατέσσερα τσεκινία, που χθες 10 τρέχοντος με επείγουσα επιστολή τους περιήλθαν εκεί.

Σχετικά έπειτα με όσα μου διατάσσει η δική σας εξοχότητα, ώστε να σταλεί ένας πράκτορας στην Αγία Μαύρα για να εισπράξουν όσα ζητούν, μου ανέφεραν να σας ανακοινώσω ότι δεν μπορούν να στείλουν κανένα από τους δικούς τους πράκτορες, επειδή υπάρχουν στη διαδρομή κλέφτες, ενώ επίσης πρέπει να καθοριστεί το εν λόγω χρέος απ' αυτούς εκεί.

Επίσης εάν έχετε την καλοσύνη να τα εισπράξετε και να ενεργήσετε ώστε να φτάσουν στα δικά μου χέρια με ασφαλές άτομο μαζί με τις δύο αποδείξεις, που έχουν στα χέρια τους, η μία των 50 τσεκινίων, που παραδόθηκαν από τον προαναφερθέντα Πολυχρόνη Γραμματικό από την Πρέβεζα στο χέρι του Σουλεϊμάν Αγά αδελφού του Μουσταφά Αγά, η άλλη 40 τσεκινίων μετρημένα στο χέρι του ίδιου Μουσταφά Αγά από τον Αναστάσιο Ρόντζο από χωριό στην περιοχή της Άρτας. Να μου αναφέρετε επίσης με ποιόν τρόπο θα μου παραδοθεί το συμφωνητικό των ίδιων των αδελφών Τρεβιζάνι και του συντρόφου τους για να την υποβάλλω την κατάλληλη χρονική περίοδο στη δική σας εξοχότητα, στην οποία με όλο το σεβασμό, εκτίμηση και υπόληψη καυχιέμαι να φιλήσω να ενδύματα.

ΑΡΤΗΝΗ

ΑΔΕΣΜΕΥΤΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ **ΕΥΘΥΝΗ**

Περίοδος Γ' Χρόνος 19ος - Τεύχος 149 - Απρίλιος 2004 Τιμή: 2 ευρώ

Ιστορικά Θέματα

Γράφει ο Ελευθέριος Βέτσιος

Η περιοχή της Άρτας κατά τον 18ο αιώνα μέσα από τα βενετικά αρχεία

Έγγραφο

A.S.V., Archivio del Bailo a
Costantinopoli, b. 227

Copia della lettera scritta dall' Illustrissimo et Eccellentissimo Signor Giacomo Nani Kavalier Provveditor General da mar, al Francesco Pangalo Vice Console Veneto ali' Arta in data li 22 Agosto 1776 stile nuovo Zante

Ho rimarcato nelle lettere di Vostra Signoria Molt' Illustre, di cui abbi le replicate soto il di 18: corrente le zelanti sue attenzioni in codeste sue incombenze, e le rilevo perciò tutto l' agradimento della Carica, già prevenuta dall' abilita, et esercizio suo indefesso nei Publici riguardi, et' in vantaggio de sudditi.

L' affare, reso così implicato, dei quattro mercanti di cotesto luogo, che hanno sofferto il noto svaleggio due anni sono nelle acque di Santa Maura, resto finalmente sopito con loro soddisfazione, come la devo credere anche nel loro Comandante per il vero impegno, con cui si trata dal canto nostro per gli effetti di Giustizia.

Sarebbe desiderabile, che stesamente i colpevoli di sua dipendenza restassero convenientemente afflitti, troppo evidente che simili mali principalmente originano dall' impunita dei malviventi, che fatto sede nei Luoghi vicini allo Stato della Repubblica, infes-

tano piu che ogni altro la quiete, e la liberta del nostro Comercio con rapine, con violenze, e con seduzioni, sempre odiose alla Publica rattitudine.

In casi simili giovera perciò convertire possibilmente gli aggravi degli Ottomani a loro peso, reclamando anzi contro i fautori, le indulgenze, o l' indolenza dei custody delle strade, quanto ali' opposto mai manca la Publica vigilanza alla commune difesa con presidi de forze, e con forti esecuzioni per il dovuto riparo, e per l' esempio. Le bramo intanto ogni bene.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Αντίγραφο επιστολής που στάλθηκε από τον Εκλαμπρότατο και Εξοχότατο κύριο Giacomo Nani Γενικό προβλεπτή της θάλασσας στον Φραντζέσκο Πάγκαλο Βενετό υποπρόξενο στην Άρτα με ημερομηνία 22 Αυγούστου 1776, νέο ημερολόγιο, Ζάκυνθος.

Παρατήρησα στις επιστολές της εκλαμπρότητάς σας, των οποίων έχετε τις απαντήσεις από τις 18 του τρέχοντος μηνός, την πολύ μεγάλη σας προθυμία σε σχέση με αυτά σας τα καθήκοντα και σας εκφράζω γι' αυτό όλη μου την ευαρέσκεια που προκύπτει από το αξίωμα που ήδη ανέλαβα λόγω της ικανότητάς μου και της ανιδιοτελούς άσκησης του καθήκοντος απέναντι στο δημόσιο συμφέρον και προς όφελος των υπηκόων.

Η περίπλοκη υπόθεση των τεσσάρων

εμπόρων αυτής της περιοχής που υπέστησαν τις γνωστές κλοπές επί δύο χρόνια στα ύδατα της Αγίας Μαύρας (Λευκάδας) τελικά διευθετήθηκε προς δική τους ικανοποίηση οφείλω επίσης να πιστέψω και τον αξιωματικό τους για την αληθινή του προσπάθεια. Την ίδια προσπάθεια καταβάλλουμε και εμείς από την πλευρά μας για την απόδοση της δικαιοσύνης.

Θα ήταν πράξη επιθυμητή, κατά τον ίδιο τρόπο οι ένοχοι της δικής σας επικράτειας να τιμωρούνται όπως τους αρμόζει, (γιατί) είναι πολύ φανερό πως παρόμοια κακά προκύπτουν κυρίως από την ατιμωρησία των κακοποιών οι κακοποιοί αυτοί επειδή ενεδρεύουν σε γειτονικές προς το κράτος της Γαληνότητας Δημοκρατίας περιοχές, διαταράσσουν περισσότερο από οτιδήποτε άλλο την ηρεμία και την ελευθερία του εμπορίου μας με ληστείες, βιαιοπραγίες και με πράξεις διαφθοράς πάντα βλαβερές για τη δημόσια ασφάλεια.

Σε παρόμοιες περιπτώσεις θα χρειαστεί, λοιπόν, οι ζημιές που προκαλούν οι Οθωμανοί να μεταστραφούν κατά το δυνατόν σε βάρος τους. Αντίθετα εμείς θα πρέπει να διαμαρτυρηθούμε εναντίον των διευκολύνσεων, της επιείκειας ή της νωθρότητας που δείχνουν οι φύλακες των δρόμων, όταν βέβαια δεν λείπει ποτέ η δημόσια φύλαξη για την κοινή άμυνα με φρουρές δυνάμεων και με εντυπωσιακές εκτελέσεις (που) στοχεύουν στην αρμόζουσα προστασία και τον παραδειγματισμό. Ανεξάρτητα από αυτά επιθυμώ για σας κάθε καλό.

ΑΡΤΗΝΗ

ΑΔΕΣΜΕΥΤΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΤΟΠΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ **ΕΥΘΥΝΗ**

Ώδος Γ' Χρόνος 19ος - Τεύχος 152 - Ιούλιος 2004 Τιμή: 2 ευρώ

Ιστορικά Θέματα

Γράφει ο Ελευθέριος Βέτσιος

Η περιοχή της Άρτας κατά τον 18ο αιώνα μέσα από τα βενετικά αρχεία

Έγγραφο M.C.C., Mss P.D. b. 629c
Πρέβεζα 30 Δεκεμβρίου 1759

Illustrissimo et Eccellentissimo
Signor Signor Rappresentante
Colendissimo

Pervenutemi l' occluse lettere, si da Giannina, che da Arta, ho pensato di umiliarle solecitamente ali' Eccellenza Vostra per dessumere delle medesime, d' aver avuto Soliman Passa l' ossequiata di Vostra Eccellenza, e le altre circostanze, che nell' altra sono descritte, rapporto alla salute, e alle voci che sono sparse cola a Giannina. Vedasi pure, che per Armatelo d' Arta, e confirmazione, e nominato un tal Bulubassi Toccia.

Questo e stato un altra volta cinque anni sono, e abbiamo passato buona armonia con esso. Corre voce, che Ismail Passa possi ben presto ritornare a Giannina. Sono aggravato dalla perneciosa febre, e con la china-china spero di solevarmi.

Ogni altra relazione che mi giungera sara dalla mia umilita fedelmente ragguagliata l' Eccellenza Vostra, alla quale con profondissimo inchino bacio somnis le vesti.

Prevesa 30 Dicembre 1759 stile nuovo
Illustrissimo et Eccellentissimo signor
Vicenzo Balbi Proweditor
Estraordinario (Santa Maura)

Umilissimo divotissimo et onestissimo
servitore

Marin De Luna, Vice Console Veneto

Μετάφραση

Έλαβα τις επιστολές από τα Γιάννενα και την Άρτα και να σας τις αποστείλω αμέσως για να λάβετε γνώση των ακολούθων: πώς δέχθηκε την επιστολή σας ο Σουλεϊμάν πασάς, ποιες άλλες εξελίξεις αναφέρονται στην άλλη επιστολή και τί αναφέρεται για θέματα υγείας και για κάποιες φήμες που έχουν διαδοθεί στα Γιάννενα. Ανα-

φέρεται επίσης ότι στη θέση του αρματολού της Άρτας και των συνόρων επιλέχτηκε ένας μπολούμπασης που ονομάζεται Τότσιας, ο οποίος για πέντε στο παρεθόν διατέλεσε στη ίδια θέση και με τον οποίο αρμονική συνεργασία.

Κυκλοφορεί φήμη ότι ο Ισμαήλ πασάς μπορεί γρήγορα να επιστρέψει στα Γιάννενα. Έχω προσβληθεί από ελονοσία, αλλά ελπίζω ότι με το κινίνο θα να αναρρώσω.

Κάθε άλλη πληροφορία που θα έχω θα τη διαβιβάσω στην εξοχότητά σας, της οποίας τα ενδύματα φιλώ με βαθιά υπόκλιση,

Πρέβεζα 30 Δεκεμβρίου 1759
Ενδοξότατο και εξοχότατο κύριο Vicenzo Balbi, έκτακτο προβλεπτή της Αγίας Μαύρας

Ταπεινότατος, αφοσιωμένος
και εντιμότατος υπηρέτης
Marin De Luna Υποπρόξενος